

«TASDIQLAYMAN»
Ajiniyoz nomidagi Nukus davlat pedagogika
instituti Yoshlar masalalari va ma'naviy-
ma'rifiy ishlar bo'yicha
birinchi prorektori

K.Kadirov

«15» oktyabr 2026-yil

O'zbekiston Respublikasi «Davlat tili to'g'risida»gi Qonuni qabul qilinganligining
37 yilligi hamda 21-oktyabr – O'zbek tili bayrami kuni munosabati bilan o'tkaziladigan
«Til – millat g'ururi» mavzusidagi ommaviy diktant tanlovining
NIZOMI

I. UMUMIY QOIDALAR

1.1. Mazkur ustav O'zbekiston Respublikasi «Davlat tili to'g'risida»gi Qonuni qabul qilinganligining 37 yilligi hamda 21-oktyabr — O'zbek tili bayrami kuni munosabati bilan Ajiniyoz nomidagi Nukus davlat pedagogika institutida tashkil etiladigan «Til — millat g'ururi» mavzusidagi ommaviy diktant tanlovini (keyingi o'rinlarda — Tanlov) tashkil etish va o'tkazish tartibini belgilaydi.

1.2. Tanlov institutimizning barcha fakulteti talabalari va magistratura bo'limi magistrantlari o'rtasida o'tkaziladigan ma'rifiy-ma'naviy tanlov hisoblanadi.

1.3. Tanlov O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi, «Davlat tili to'g'risida»gi Qonuni, «O'zbek tili bayrami kunini belgilash to'g'risida»gi Qonuni, ta'lim va yoshlar siyosatiga oid amaldagi qonunchilik hujjatlari hamda mazkur Nizom asosida tashkil etiladi.

1.4. Tanlovning tashkilotchisi — Ajiniyoz nomidagi Nukus davlat pedagogika instituti. Tanlovni tashkil etishda institutning tegishli tarkibiy bo'linmalari, O'zbekiston yoshlar ittifoqining institut boshlang'ich tashkiloti, o'zbek tili va adabiyoti yo'nalishidagi professor-o'qituvchilar, mutaxassislar hamda hamkor vakillar ishtirok etishi mumkin.

1.5. Tanlovni tashkil etish va o'tkazish bilan bog'liq tashkiliy masalalar institut rahbariyati tomonidan muvofiqlashtiriladi.

1.6. Tanlovda ishtirok etish ixtiyoriy, bepul va barcha talabalar uchun teng imkoniyatlar asosida amalga oshiriladi.

1.7. Tanlovning asosiy tili — o'zbek tili. Diktant matni o'zbek adabiy tilining amaldagi imlo va punktuatsiya me'yorlariga muvofiq lotin yozuviga asoslangan o'zbek alifbosida taqdim etiladi.

II. TANLOVNING MAQSAD VA VAZIFALARI.

2.1. Tanlovning asosiy maqsadi — talaba-yoshlar o'rtasida davlat tiliga hurmat va ehtirom tuyg'usini kuchaytirish, o'zbek tilining davlat va jamiyat hayotidagi o'rni hamda nufuzini yuksaltirish, yoshlarning savodxonlik darajasini oshirish va ona tiliga daxldorlik hissini mustahkamlashdan iborat.

2.2. Tanlovning asosiy vazifalari:

- talaba-yoshlarning imlo, punktuatsiya va grammatik me'yorlarga rioya qilgan holda savodli yozish hamda yozma nutq madaniyatini rivojlantirish;
- davlat tilining huquqiy maqomi, nufuzini, sofliğini va ma'naviy ahamiyatini keng targ'ib etish;
- turli millat va elat vakillarida davlat tiliga hurmatni kuchaytirish hamda millatlararo totuvlikni mustahkamlash;

- savodxonligi yuqori, tilga e'tibori va intellektual salohiyati bilan ajralib turadigan talabalarni aniqlash va rag'batlantirish.

III. TANLOV ISHTIROKCHILARI

3.1. Tanlovda institutimizning barcha bakalavriat hamda magistratura bosqichlarida tahsil olayotgan talabalari ishtirok etishlari mumkin.

3.2. Tanlovda ishtirok etish uchun yosh, ta'lim yo'nalishi, kurs yoki fakultet bo'yicha alohida cheklovlar belgilanmaydi. Har bir talaba Tanlovda individual tartibda ishtirok etadi. Jamoaviy diktant yozishga yo'l qo'yilmaydi.

3.3. Ishtirokchilar o'zlari tahsil olayotgan oliy ta'lim muassasasining mas'ul vakili yoki tashkilotchilar belgilagan tartib orqali ro'yxatdan o'tadilar. Ro'yxatdan o'tishda ishtirokchining familiyasi, ismi, otasining ismi, fakulteti, ta'lim yo'nalishi, kursi va aloqa ma'lumotlari qayd etilishi mumkin.

3.4. Ishtirokchilarning shaxsiy ma'lumotlari faqat Tanlovni tashkil etish, natijalarni rasmiylashtirish va g'oliblarni taqdirlash maqsadlarida, amaldagi qonunchilik talablariga muvofiq qayta ishlanadi.

IV. TANLOVNI TASHKIL ETISH VA O'TKAZISH TARTIBI

4.1. Tanlov tashkiliy jihatdan quyidagi bosqichlarda amalga oshiriladi:

1. **Tayyorgarlik bosqichi** — Tanlov nizomini tasdiqlash, tashkiliy guruh va hakamlar hay'atini shakllantirish, oliy ta'lim muassasalariga rasmiy axborot yuborish hamda ishtirokchilarni ro'yxatga olish.

2. **Asosiy bosqich** — belgilangan vaqtda ishtirokchilar tomonidan diktant yozish.

3. **Baholash bosqichi** — yozma ishlarni belgilangan mezonlar asosida tekshirish, natijalarni umumlashtirish va g'oliblarni aniqlash.

4. **Yakuniy bosqich** — Tanlov natijalarini e'lon qilish, g'olib va sovrindorlarni taqdirlash hamda Tanlov yakunlari bo'yicha axborot materiallarini tayyorlash.

4.2. Tanlov o'tkaziladigan sana, vaqt, joy, ro'yxatdan o'tish muddati va tashkiliy tafsilotlar institut rahbariyati tomonidan tasdiqlanadigan tashkiliy reja asosida belgilanadi.

4.3. Tanlovning asosiy bosqichi Ajiniyoz nomidagi Nukus davlat pedagogika institutida, tashkilotchilar belgilagan maxsus auditoriya yoki zallarda o'tkaziladi. Zarurat tug'ilganda, institut rahbariyati qaroriga muvofiq boshqa tashkiliy shakllar ham qo'llanishi mumkin.

4.4. Diktant matni Tanlov boshlanishidan oldin ishtirokchilarga oshkor etilmaydi. Matnni tanlash va tayyorlash hakamlar hay'ati hamda tashkiliy guruh tomonidan ta'minlanadi. Diktant boshlanishidan oldin ishtirokchilarga Tanlov tartibi, vaqt me'yori, baholash mezonlari va intizom qoidalari tushuntiriladi.

4.5. Diktant matni tashkilotchi tomonidan tayinlangan mas'ul shaxs tomonidan adabiy til me'yorlariga rioya qilgan holda, tushunarli va belgilangan sur'atda o'qib eshittiriladi. Diktant matni birinchi marta to'liq o'qib eshittirilishi, keyin esa mazmuniy qismlarga ajratilgan holda takroran o'qilishi va yakunda tekshirish uchun yana bir bor to'liq o'qib eshittirilishi mumkin. O'qib eshittirish tartibi barcha ishtirokchilar uchun bir xil bo'lishi shart.

4.6. Diktant yozish uchun tavsiya etiladigan vaqt 45–60 daqiqani tashkil etadi. Yakuniy vaqt matn hajmi va murakkabligidan kelib chiqib, Tanlov boshlanishidan oldin e'lon qilinadi.

4.7. Barcha ishtirokchilarga bir xil matn, bir xil vaqt va teng sharoit taqdim etiladi. Diktant yozish davomida ishtirokchilarning lug'atlar, mobil telefonlar, internet, elektron qurilmalar yoki boshqa yordamchi manbalardan foydalanishiga yo'l qo'yilmaydi.

4.8. Ishtirokchilarning mustaqil ishlashini ta'minlash maqsadida auditoriyada nazoratchilar faoliyati yo'lga qo'yiladi. Diktant ishlari shaffoflikni ta'minlash maqsadida imkon qadar kodlangan shaklda tekshiriladi. Baholovchilarga ish muallifining shaxsini aniqlash imkonini beruvchi ma'lumotlar baholash jarayoni yakunlanguniga qadar taqdim etilmaydi.

V. DIKTANT MATNIGA QO'YILADIGAN TALABLAR

5.1. Tanlov uchun tanlanadigan diktant matni quyidagi talablarga javob berishi lozim:

- «Til — millat g'ururi», davlat tili, ona tiliga hurmat, milliy o'zlik, ma'naviyat, adabiy meros va til madaniyati mavzulariga mos bo'lishi;
- mazmunan tarbiyaviy, ma'rifiy va intellektual ahamiyatga ega bo'lishi;
- o'zbek adabiy tilining imlo, punktuatsiya va grammatik me'yorlarini baholash imkonini berishi;
- talabalarning bilim va tayyorgarlik darajasiga mos, lekin savodxonlikni farqlash imkonini beradigan darajada mazmunan boy bo'lishi.
- diktant matni hajmi, murakkablik darajasi va o'qib eshittirish usuli Tanlovning barcha ishtirokchilari uchun bir xil belgilanadi.

VI. HAKAMLAR HAY'ATI VA UNING VAKOLATLARI

6.1. Tanlov natijalarini xolis va adolatli aniqlash uchun institut rahbariyatining tegishli hakamlar hay'ati tarkibi tasdiqlanadi. Hakamlar hay'ati tarkibiga o'zbek tili va adabiyoti bo'yicha professor-o'qituvchilar, tajribali mutaxassislar, tilshunos olimlar hamda zaruratga ko'ra hamkor oliy ta'lim muassasalari vakillari kiritilishi mumkin.

6.2. Hakamlar hay'ati quyidagi vazifalarni bajaradi:

- diktant matnining mazmuni va til me'yorlariga muvofiqligini ko'rib chiqish;
- ishtirokchilarning yozma ishlarini tekshirish va baholash;
- baholash natijalarini umumlashtirish;
- g'olib va sovrindorlarni aniqlash;
- bahsli holatlarni ko'rib chiqish;
- zaruratga ko'ra apellyatsiya murojaatlarini ko'rib chiqish;

6.3. Hakamlar hay'ati a'zolari ishtirokchilarga nisbatan xolis, adolatli va teng munosabatda bo'lishlari shart.

6.4. Hakamlar hay'ati qarorlari majlis bayonnomasi bilan rasmiylashtiriladi. Natijalar hay'at a'zolarining kelishilgan qarori yoki ovoz berish orqali belgilanadi.

6.5. Baholash natijalarini soxtalashtirish, ishtirokchiga asossiz ustunlik berish yoki boshqa ishtirokchining natijasiga noqonuniy ta'sir ko'rsatishga yo'l qo'yilmaydi.

VII. BAHOLASH MEZONLARI VA G'OLIBLARNI ANIQLASH TARTIBI

7.1. Diktant ishlari o'zbek adabiy tilining amaldagi imlo va punktuatsiya qoidolari asosida baholanadi. Baholashda quyidagi xatolar hisobga olinadi:

- so'zlarni noto'g'ri yozish;
- qo'shib, ajratib yoki chiziqcha bilan yozish qoidalariga rioya qilmaslik;
- bosh harflarni noto'g'ri qo'llash;
- tinish belgilarini noto'g'ri qo'llash yoki zarur tinish belgisini tushirib qoldirish;
- so'z shakllari va grammatik me'yorlarni buzish;
- so'z yoki jumla qismlarini tushirib qoldirish, ortiqcha yozish yoki so'zlarni almashtirish.

7.2. Baholashda bir xil xato bir necha marta takrorlangan holatlar uchun yagona yondashuv qo'llanadi. Xatolarni tasniflash va takroriy xatolarni hisoblash tartibi Tanlov boshlanishidan oldin hakamlar hay'ati tomonidan tasdiqlanadi. G'oliblarni aniqlash uchun quyidagi tavsiya etiladigan baholash mezonlari qo'llaniladi:

No	Baholash ko'rsatkichi	Ball
1	Imlo me'yorlariga rioya qilish	50 ball
2	Tinish belgilarini to'g'ri qo'llash	25 ball
3	Grammatik me'yorlarga rioya qilish	15 ball
4	So'zlar va matn qismlarini to'liq, aniq ko'chirish	10 ball
	Jami	100 ball

7.3. Eng yuqori ball to'plagan ishtirokchi Tanlov g'olibi deb topiladi. Keyingi yuqori natijalarni qayd etgan ishtirokchilar tegishli o'rinlarga loyiq deb topiladi. Ikki yoki undan ortiq ishtirokchining natijalari teng bo'lib qolgan taqdirda, imlo me'yorlari bo'yicha yuqori natijaga ega ishtirokchiga ustunlik beriladi. Ushbu ko'rsatkich ham teng bo'lsa, hakamlar hay'ati oldindan tasdiqlangan mezonlar asosida qaror qabul qiladi.

VIII. TANLOV NATIJALARINI E'OLON QILISH VA APELLYATSIYA TARTIBI

8.1. Tanlov natijalari hakamlar hay'ati tomonidan barcha ishlar tekshirilganidan va yakuniy bayonnoma rasmiylashtirilganidan so'ng e'lon qilinadi. Natijalar institutning rasmiy axborot kanallari orqali e'lon qilinishi mumkin. Bunda ishtirokchilarning shaxsiy ma'lumotlarini oshkor etish amaldagi qonunchilik talablariga muvofiq amalga oshiriladi.

8.2. Ishtirokchi o'z ishining baholanishiga doir e'tirozlari bo'lsa, natijalar e'lon qilinganidan keyin bir ish kuni ichida apellyatsiya bilan murojaat qilish huquqiga ega. Apellyatsiya murojaatlari yozma ravishda yoki tashkilotchilar belgilagan rasmiy elektron shaklda qabul qilinadi. Apellyatsiya hakamlar hay'ati tomonidan qayta ko'rib chiqiladi. Bunda faqat baholash mezonlarining qo'llanilishi, hisob-kitobdagi xatolar yoki belgilangan tartibga rioya etilishi masalalari tekshiriladi.

8.3. Apellyatsiya natijasi bo'yicha asoslantirilgan qaror qabul qilinadi va murojaat qilgan ishtirokchiga ma'lum qilinadi. Apellyatsiya ko'rib chiqilishi natijasida baholashdagi texnik yoki hisob-kitob xatosi aniqlansa, tegishli natijaga tuzatish kiritiladi va yakuniy natijalar qayta rasmiylashtiriladi.

IX. G'OLIB VA SOVRINDORLARNI TAQDIRLASH

9.1. Tanlov yakunlariga ko'ra eng yuqori natijalarni qayd etgan ishtirokchilar quyidagi asosiy o'rinlar bo'yicha taqdirlanadi:

- **I o'rin** — Tanlov g'olibi;
- **II o'rin** — Tanlovning birinchi sovrindori;
- **III o'rin** — Tanlovning ikkinchi sovrindori.

9.2. G'olib va sovrindorlar diplom, sertifikat, esdalik sovg'alari yoki tashkilotchilar tomonidan belgilangan boshqa rag'batlantirish vositalari bilan taqdirlanishi mumkin. Taqdirlash marosimining sanasi, joyi va tartibi tashkilotchilar tomonidan belgilanadi.

X. YAKUNIY QOIDALAR

10.1. Tanlovni tashkil etish jarayonida yuzaga keladigan tashkiliy masalalar mazkur Nizom va amaldagi qonunchilik talablari asosida hal etiladi. Tanlov ishtirokchilari mazkur Nizomda belgilangan talablar va intizom qoidalariga rioya etishlari shart.

10.2. Tanlov davomida belgilangan tartibni buzgan, boshqa ishtirokchilarga xalaqit bergan yoki mustaqil ishlash talablariga rioya qilmagan ishtirokchiga nisbatan hakamlar hay'ati va tashkilotchilar tomonidan holatning xususiyatidan kelib chiqib tegishli choralar ko'rilishi mumkin. Ishtirokchini Tanlovdan chetlashtirish to'g'risidagi qaror asoslantirilgan bo'lishi lozim.